

BIBLIOGRAFIA

PAUL TRENDELENBURG.—*Die Hormone. Ihre Physiologie und Pharmakologie*. 2.º vol., 502 pàg., 62 figures. Springer-Berlin, 1934.

Heus aquí una obra pòstuma. L'autor moria l'any 1932 després d'haver publicat el primer volum d'aquest magnífic llibre d'endocrinologia.

Aquest segon volum ja el va deixar apuntat i gairebé acabat. El manuscrit va deixar-lo al seu deixeble Otto Kraye, i és Kraye qui ens presenta avui aquest llibre tan ple de documentació i de bibliografia.

En aquest segon volum s'estudien minuciosament els autocoides del pàncreas, tiroide i paratiroide. Es passa revista de les funcions del timus i de l'epífisi i s'estudia la relació d'aquestes hormones amb la resta del sistema endocrí.

Molt atapeït de bibliografia.

Hem de regraciar a Kraye, l'interès desvetllat per tal de posar al dia tots els punts que havia deixat inacabats el mateix Trendelenburg, justament per la seva actualitat.

La presentació extraordinària.

A. O. i A.

ROBERTO NOVOA SANTOS.—*Reflejos postulares*. Editorial España. Madrid, 1934.

Un altre llibre pòstum. El presenta el doctor Marañón. El prologa el fill de l'autor.

Llibre que tradueix un esforç de recopilació extraordinari. Moltes dades, molta informació. Tot això és el que té digne d'elogi.

No és aquest el llibre que havia de fer cèlebre el Professor Novoa Santos. Es un llibre que no satisfà. Hom espera trobar-hi més coses. Es un recull de dades posades en ordre. De la «postura» ni en parla, el seu mecanisme fisiològic ni l'esmenta. «El qui senti interès per a conèixer aquests mecanismes essencials ja pot consultar el Magnus», aconsella l'autor a les primeres pàgines.

Més avall no busqueu ni una pàgina dedicada a l'herència dels reflexos posturals. No la hi trobareu.

Potser farà un bon servei als clínics, i encara més si són primordialment empírics. Sota el punt de vista fisiològic, a desgrat del títol, és un llibre molt magre.

A. O. i A.

PANTIN, C. F. A.—*On the excitation of the Crustacean muscle*. Journ. of. experim. Biol., vol. XI, pàg. 11-17, 6 fig.

Comença per posar al dia l'acció neuromuscular dels crustacis i tot seguit exposa un procediment per excitar una pota isolada i mantinguda en perfusió per un procediment original. Aquesta disposició especial permet mantenir el múscle durant vuit hores en perfecte estat de reacció. Si excitem la pota amb corrents alterns d'intensitat creixent obtindrem diferents respostes, les quals són analitzades curosament per l'autor. Fa una especial menció de la contracció muscular lenta i de la ràpida i demostra que no es pot obtenir la fatiga muscular amb la primera sense fer-ho igualment amb la segona. Estudia l'aparició de la contracció ràpida després de la relaxació súbita del tètanus. Estudia minuciosament el temps de latència, el poder de sumació, els processos d'inhibició i relaciona tot això amb la interpretació de les contraccions lentes i ràpides abans descrites.

A. O. i A.

GUNTHER, E. R.—*Observations on the fatty constituents of marine plancton. I Biology of the plancton*. Journ of experiment. Biolog., vol. XI, pàg. 173-197, 3 fig. 1934.

Aquest autor en col·laboració amb Drummond, fa només dos anys que va publicar un treball interessantíssim sobre el contingut en vitamina A i vitamina D en els olis derivats del plàncton (vegi's: «The vitamina A and D content of oils derived from plancton», Jour. of Exp. Biol. vol. XI, 203-208, 1932). Allí ens explicava que el fitoplàncton és més actiu que el zooplàncton justament perquè aquell és més ric en pigments lipocroms del grup del carotèn. Ens explicava encara, l'absència de vitamina A i la presència de la D només després d'una irradiació superficial.

Avui ens lliura en un nou treball la composició, la mesura quantitativa i la biologia de les principals espècies trobades en el plàncton de l'illa de Man.

Troba una evolució constant; al mes de maig el 90 % el formen Choetoceros i Landeries, mentre que al mes de juliol augmenten sobre-

tot els copèpods *Aceortia Calanus*, els *Ceratium* o bé els estats de *Calanus finmarchicus*.

A continuació calcula la quantitat de greix corresponent a les diferents espècies i compara els graus d'activitat enfront de les avitaminosis.

A. O. i A.

NORD, F., i WEIDENHAGEN, R.—*Ergebnisse der Enzymforschung*. Akadem. Verlagsgesellschaft, 1 vol. 355 pàg., 37 fig. Leipzig, 1934.

Es tracta d'un volum que posa al dia tota la important qüestió dels ferments i el seu abast en biologia. Constitueix el número tercer d'una sèrie molt orientada en la qual no es pot pas dir que l'un desdiguí de l'altre. Fa tres anys que va començar i tenim tres volums que apuren la bioquímica dels ferments segons la visió personal de tots aquells investigadors que han fet aportacions valuoses en aquest domeny.

En aquest volum es troben descrites les següents qüestions:

I.—Les reaccions enzimàtiques examinades com a catàlisis heterogènies, per W. Frankenburger.

II.—L'azotassa i la nitrogenassa en l'*Azotobacter*, per D. Burk.

III.—L'acció de les enzimes en la cèl·lula vivent, per A. Oparin.

IV.—El problema de l'especificitat de les amilasses, per G. A. van Klinkenberg.

V.—Us industrial de les enzimes. I. Le Malt, per A. Hesse.

VI.—Darreres adquisicions en els sistemes enzimàtics d'òxidoreducció, per H. v. Euler.

VII.—Enzimes deshidrogenats del llevat, per R. Zonderhoff.

VIII.—Bioquímica de les fermentacions oxidants, per K. Benhauer.

IX.—Lloc del fosfogen en la bioquímica muscular, per P. Eggleton.

X.—Formació de l'úrea en l'organisme animal, per A. S. Krebs.

XI.—La catalassa, per K. Zeile.

XII.—L'anhidrassa carbònica, per J. F. W. Foughton.

XIII.—Acció de pressions fortes sobre les enzimes, per M. A. Machebœuf i J. Basset.

XIV.—Histoquímica enzimàtica, per H. Linderstrom-Lang i H. Holter.

El llibre no regateja innovacions, ni llegenda, ni bibliografia. Es un excel·lent recull monogràfic que ha de prestar una utilitat extraordinària a tots els especialitzats en la investigació.

A. O. i A.

LECOMTE DE NOÛY.—*Methodes physiques en Biologie et en Medecine.*

J. B. Bailliere et fils, 190 pàgs., 77 figures, 1934.

Aquest llibre és recomanable. Es un llibre de pràctiques fet per un home que ha mastegat un a un tots els entrebancs de la pràctica del laboratori.

No és ni de molt un llibre complet sota cap punt de vista. Per contra els capítols que toca els disseca amb encert.

El primer capítol el dedica a generalitats de representació gràfica, mitjans de representació, regla de càlcul, formació d'àbacs i tècniques d'interpolació.

Tot el segon capítol el dedica al termostat. Descriu els més complexos, però, ensenya a manejar els senzills que són els que sovint fan més servei als laboratoris que no tenen gaire dotació.

Després descriu successivament, tècniques de densitat, crioscòpia i tensió superficial. Aquí cal que fem un punt i apart. Lecomte de Noüy s'ha fet internacional per les seves recerques sobre tensió superficial. La seva balança, les seves publicacions... el seu nom va enganxat amb aquest capítol. Descriu minuciosament les mesures interfacials, parla d'aquells detalls que només ell pot i sap esmicolar.

El capítol VII parla de la tècnica per a la mesura de pH i presenta un potenciòmetre ultrasensible fet per ell. El titula «lonòmetre Pro-labo». Es tracta d'un elèctrode d'hidrogen que té un dispositiu adequat per a fer mesures de pH amb sang.

Parla encara de tècniques de refractometria, colorimetria, polarimetria i fotometria. S'excusa de donar cap detall pràctic perquè l'òptica, actualment, es troba avançada fins a tal punt que, o no cal fer més que mesures automàtiques, o bé és qüestió d'aconter-se amb les indicacions senzillíssimes de les cases constructores.

Parla amplament d'espectrofotometria i afegeix taules i un apèndix d'una forta utilitat.

A. O. I A.

T. R. PARSONS.—*Fundamentals of Biochemistry in relation to human Physiology.* 4.ª edició. Un vol. XII., 435 pàgs. Heff-Canbridge.

Per a iniciar-se en la Bioquímica, ens sembla un llibre senzillament extraordinari.

Hem fet l'elogi d'aquest llibre amb motiu de la seva traducció al castellà l'any 1928 per l'editorial Poble.

Aquesta nova edició respon a les adquisicions modernes, refoses

amb una elegància pròpia de l'exposició que sap fer l'autor. Excel·len en aquest llibre dues qualitats: l'una la d'haver sabut condensar d'una manera senzilla tot el caient físic o químic que necessita la Bioquímica, l'altra la de donar al metabolisme un paper de primer pla.

Es curiós que s'enfonsa en la físico-química, com no han sabut fer-ho llibres de Bioquímica de molta més pretensió. Sovint ens hem de doldre d'aquesta falla que tenen gairebé totes les Bioquímiques. Per contra, el llibret de Parsons en aquest sentit resulta una veritable troballa.

L'estudiant que encara no està iniciat en aquesta disciplina en traurà un profit extraordinari. Es senzill i bonic.

A. O. I A.

E. GLEY.—*Traité de Physiologie*. 8.º edició. Revisada per P. Gley. 2 volums, 1079 pàgines, 328 figures. Bailliere, 1934.

El llibre de Gley mai no ha estat per nosaltres una Fisiologia predilecta. Hem de retre-li, però, un homenatge. Es un llibre que s'ha estès i que ha fet molt de bé. Per la generació de començament de segle devia ésser un extracte de l'evangelí fisiològic. Avui hom el té curosament desat a la Biblioteca. I és curiós que l'autor, primer, i ara el seu fill, s'han donat pressa per afegir les «innovacions» i posar-lo a la page. Amb tot i això no és un llibre de Fisiologia dels que es necessita a l'any 1934. La tònica del llibre no és d'aquesta generació.

Aquests llibres que ja han tingut el seu moment, no és gaire oportú de voler-los fer reviure a la força. Com es moren els autors també es moren els llibres. La immortalitat dels llibres també s'assembla a la dels homes. Enfarfegar els llibres d'anotacions o de parèntesis no és gaire més elegant que posar pneumàtics i botzina a una tartana. La tartana és més elegant tal com és ella.

Pierre Gley hi ha fet alguna modificació. Citem a primer terme la regulació de la pressió arterial, l'estudi de la sang com a sistema físico-químic, i el de les glàndules genitals.

Tot plegat presenta un conflicte. Si les addicions i anotacions es refonen amb le text es fa perdre la fesomia del llibre que és el millor que té. No hi ha cap dubte que el llibre té una autèntica personalitat. Hem dit que al seu moment podia ésser tot un evangelí. Per això a nosaltres, després d'haver fullejat la darrera edició se'ns en va una mirada plena de devoció per aquella primera edició més magra, però, que tradueix un Home i un moment de la Fisiologia.

A. O. I A.

Catasto Agrario 1929. VIII. Provincia di Ravenna, Roma, 1934.

Aquest fascicle (núm. 41), forma part de les publicacions que fa l'*Istituto Centrale di Statistica del Regno d'Italia*, sota la denominació de *Catasto Agrario 1929. VIII*.

Encapçalada el text—tot ell molt acurat en la seva presentació—una carta topogràfica a escala aproximada 1/300000, de la província de Ràvena, sobre la qual són assenyalats els sistemes orogràfics i hidrogràfics, límits, poblacions i vies de comunicació; hi ha també un croquis d'aquesta mateixa carta, a menor escala, en el qual s'indica la situació de les Regions Agràries de «Collina» (Pujolar) i «Pianura» (Plana), i les cinc Zones Agràries compreses en aquelles regions.

La part expositiva, dita «Cenni illustrativi sui Risultati del Catasto Agrario», comença amb dues notes en lletra cursiva: la primera, destinada a justificar aquesta part expositiva, per a fer destacar algunes consideracions de caràcter especial sobre l'execució del treball, interpretar d'una manera sintètica els resultats en els seus aspectes més sobresortints i confrontar els resultats amb els cadastres precedents; la segona, que considerem més important per a fixar el veritable caràcter d'aquesta publicació, diu: «No s'ha tractat, amb tota la intenció, de les condicions econòmico-agràries de la Província, perquè això serà objecte de les especials publicacions compartimentals que seguiran.»

La part expositiva comprèn cinc capítols, els quals resumirem seguidament:

I.—*Le rilevazioni (L'execució)*.—Explica que, dels dos procediments que s'executen a Itàlia per a l'obtenció d'aquest Cadastre Agrari 1929-VIII, «aggiornamento» (arranjament), en el cas d'utilitzar com a dades bàsiques les obtingudes amb el «Cadastre geomètric parcellari» o les del «Cadastre Agrari 1910», quan aquest ha estat posat al dia per un acurat servei de conservació; o bé el procediment «ex novo» (de nou) quan no existeix el «Cadastre geomètric parcellari» de la província o quan el «Cadastre Agrari 1910» no s'ha conservat al dia; diu que, el procediment emprat, és el d'*arranjament* a base de les dades del Cadastre geomètric parcellari, d'acord amb la circular, referent a la utilització d'aquelles dades, dictada el 5 de maig del 1930.

El procediment utilitzat per a fer l'adaptació de la qualificació de conreus establerta en el «Cadastre Geomètric» a les normes del «Cadastre Agrari 1929-VIII», el considerem molt complet i gairebé per-

fecte, perfecció que fóra assolida si s'establia la diferenciació entre secà i regadiu, conservant, però, totes les qualificacions i sots-qualificacions corresponents a cada un dels conreus simples o associats existents. Aquest sistema de sots-qualificació per als conreus associats, el considerem més perfecte que l'emprat en el cadastre espanyol, el qual suposa unes subparcelles hipotètiques per a cada una de les espècies associades, segons el marc o quadre que s'assigna a cada planta.

Quant a la *classificació* de les terres, diu que, s'ha fet exclusivament d'acord amb les normes del Cadastre Agrari, i s'estableixen quatre classes: *ottimi* (I), *buoni* (II), *mediocri* (III) i *scadenti* (IV), pel procediment sintètic dictat pel propi Institut, segons el grau de productivitat. Sembla deduir-se, que aquestes classes representen el mateix grau de productivitat, cada una d'elles, tant si correspon a la regió de *pujolar* o a la de *plana*, i en aquest cas ens permetem considerar que si la classificació ha d'abraçar una extensió tan gran com és una província, no és possible que amb quatre classes de graduació es pugui recollir els variables graus de productivitat que han d'existir-hi.

Respecte a la rotació de conreus herbacis, diu que és similar en tota la província, tant a la regió de «Collina» com a la de «Pianura», el qual cicle abraça un període que varia de set a nou anys i dona sempre preferència a les espècies més sollicitades en el mercat.

Actualment ha adquirit una major importància la producció de blat a conseqüència de la limitació imposada a la remolatxa sucrera i del baix preu dels farratges.

II.—*El territori i la seva distribució*.—Descriu la situació geogràfica per coordenances terrestres, referides al meridià de Roma, i els límits territorials de la província. Està constituïda per 18 termes municipals, els quals s'agrupen en 5 zones agràries i aquestes, en les dues regions agràries ja indicades anteriorment. Fa notar, però, que la divisió en zones agràries no s'adapta a les característiques físiques i agràries particulars de la província, motiu pel qual ha estat proposada la seva modificació.

Fineix aquest capítol una descripció respecte a l'agrologia de la província i un estat resum de les quatre classes de terreny distribuïdes per les qualitats del conreu.

III.—*Població. Finques. Bestiar*.—Observant les dades del cens d'habitants hom remarca dos extrems que, a nosaltres, com a catalans, ens criden l'atenció i són: 1.er En un període de vint anys la densitat de població ha passat de 133 habitants per quilòmetre quadrat a 146;

i 2.ª Que en els temps actuals, el 46 % del cens d'habitants viu fora dels nuclis de població, és a dir, establerta junt a la terra que treballa, tot i que en l'últim decenni ha sofert una gran disminució.

Sentat el criteri—encertat—de no considerar hisenda o finca agrícola als jardins i petits horts familiars pròxims a les construccions perquè els seus productes no entren en el camp del comerç agrícola i perquè són treballats en hores extraordinàries i voluntàriament pel seu propietari o conreador, sentat aquest criteri manifesta que les dades referents al nombre de finques són provisionals.

Quant al bestiar publica uns estats comparatius dels censos executats els anys 1908 i 1930 a través dels quals s'observa la importància d'aquesta explotació complementària que és indispensable en qualsevol comarca d'intensa producció agrícola.

IV. *Superfície*.—Fa resum dels percentatges de superfície de terreny destinat a cada conreu qualificat en tota la província, la qual superfície és en total de 186,058 hectàrees, i després fa aquest mateix resum aplicat a cada una de les regions agràries «Collina» i «Pianura» i el complementa amb uns estats dels percentatges de les superfícies corresponents a cada una de les quatre classes de terreny, segons cada conreu qualificat.

Acaba aquest capítol amb uns estats comparatius de les extensions productives i improductives, en cada regió agrària, obtingudes en els Cadastres del 1910 i del 1929, i un altre de les variacions de les qualitats de conreu entre ambdós Cadastres.

V. *Producció unitària*.—Fa ressaltar l'augment considerable de producció unitària per a tots els conreus, excepte el tabac, observada l'any 1929, respecte a les dades indicades en el Cadastre del 1910, tot expressat en unitats de productes, però, sense cap indicació respecte al seu valor monetari.

S'acaba la part expositiva amb unes conclusions que enumeren els factors que han influït d'una manera essencial en l'augment de producció que es registrà de la totalitat de les dades.

La resta de la publicació està formada per un seguit d'estats resums de les produccions especificades per varietats de productes i qualitats de conreu, expressades en unitats superficials agràries i unitats de productes, distribuïts per termes municipals, zones agràries, regions agràries i conjunt provincial. Tots aquests estats són molt clars i ben distribuïts, la qual cosa fa que llur estudi resulti fàcil i agradable.

En el transcurs del resum que acabem de fer d'aquesta obra s'observa que la seva característica especial és una recopilació perfecta de tots els factors que influeixen en la producció agrícola, i considerada en aquest sentit, cal reconèixer que hom no pot imaginar-se una possible superació en tot el seu conjunt.

No obstant, es pot veure que la recopilació d'aquestes dades constitueix solament una part del que en termes tècnics cadastrals s'anomena «característiques econòmiques», les quals han d'arribar a fixar els valors tipus de cada unitat superficial, per a cada conreu qualificat i classe de terreny i determinar els líquids imposables a cada finca; i això ja manifesta la nota segona que encapçala el text, que no hi consta.

D'altra banda és de considerar que per a l'execució del Cadastre, cal complementar les «característiques econòmiques» amb les «característiques físiques i jurídiques» de les quals l'obra no en diu ni un sol mot.

La finalitat del Cadastre resta acomplida quan, obtingudes les característiques físiques, econòmiques i jurídiques, poden fixar-se les «característiques fiscals», o sigui les quotes imposables corresponents a cada finca, i aquestes, recopilades per propietaris i per termes municipals.

Les dades resultants del Cadastre han de venir condensades d'acord amb els tres extrems següents:

- 1.er Descripció, situació topogràfica i valoració dels béns immobles.
- 2.^{on} Fixació i reconeixement dels drets i obligacions de les persones naturals o jurídiques respecte als béns immobles; i
- 3.er Relació nominal de les quotes contributives de cada propietari per raó dels béns immobles que posseeix.

Cap d'aquests extrems no consta en la publicació que comentem, i és per aquest fet i a l'objecte d'evitar tota confusió de tecnicismes que ens creiem amb el deure de fer constar la impropietat del nom «Cadastre Agrari» que se li dona.

Es de justícia reconèixer, en canvi, que considerada com a estadística de producció agrícola, és immillorable en la seva execució; i, quant a la seva presentació—que és molt perfecta—, podria superar-se si se li donava un major modernisme i se l'acompanyava d'uns grà-

fits que recollissin els resums provincials. Així i tot havem de confessar que ens sentiríem joiosos si teníem en el nostre país una publicació semblant.

F. P. i F.

Avicultura pràctica.—JAMES E. RICE i HAROLD E. BOTSFORD, traduït per J. M. SOLER i COLL. Lluís Gili, editor. Barcelona, 1934.

De llibres seriosos en avicultura i especialment originals d'autors espanyols, com que n'hi ha pocs, promptament s'enumeren. En traduccions, les cases editorials ens han ofert, la majoria de les vegades, llibres que potser deuen tenir molt d'èxit entre els senyors desvagats que volen entretenir-se criant gallines (puix que no crec tampoc que tinguin èxit en les repúbliques sudamericanes), però no entre els avicultors estudiosos i aimants de l'avenç de l'avicultura; per això quan ens ofereixen un llibre bo, immediatament ens cal recomanar-lo per a la biblioteca dels avicultors.

«*Avicultura pràctica*» és un llibre fet per americans, o sigui que porta un ritme i un desenvolupament de les matèries molt propi d'un poble eminentment pràctic. Els capítols doctrinaris els desenrotlla ràpidament i sense entrar mai al fons de la qüestió; en canvi, els detalls pràctics els dona amb una minuciositat exagerada, precisant, per exemple, el nombre i mides dels visos que entren en la construcció d'un ponedor registrador. La part comercial està tractada també amb molta cura, i igualment amb un excés innecessari de detalls, per a un caràcter com el nostre predisposat sempre a la improvisació.

La traducció ha estat feta amb molta cura; solament hi trobem un excés de notes aclaridores que, si bé demostren l'erudició del traductor i els desigs de deixar-hi signes de la seva personalitat, moltes d'elles són completament sobreres.

E. C. i C.